

Skatteutskottets betänkande**1980/81: 13**

om särskilt investeringsavdrag och förlängd tid för särskilt forskningsavdrag (prop. 1980/81: 60)

Propositionen

Regeringen (budgetdepartementet) föreslår i proposition 1980/81: 39 att riksdagen antar vid propositionen fogade förslag till

1. lag om särskilt investeringsavdrag för inventarieförskaffning,
2. lag om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten,
3. lag om ändring i förordningen (1973: 421) om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt.

I syfte att stimulera näringslivets investeringar i inventarier och byggnader läggs i propositionen fram förslag om särskilt investeringsavdrag vid inkomsttaxeringen. För inventarier uppgår avdraget enligt förslaget till 20% av anskaffningsvärdet och avser investeringar som sker under perioden den 1 november 1980–den 31 december 1981. I fråga om byggnader uppgår investeringsavdraget till 10% av utgifter för ny-, till- eller ombyggnad som sker under perioden den 1 november 1980–den 31 mars 1982. Avdraget medges dock endast om byggnadsarbetet har igångsatts under perioden den 1 november 1980–den 30 september 1981.

I propositionen föreslås också att giltighetstiden för reglerna om särskilt forskningsavdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt förlängs med ett år, dvs. till utgången av år 1981.

Lagförslagen har följande lydelse.

1 Förslag till

Lag om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Vid beräkningen av nettointäkt av jordbruksfastighet eller rörelse enligt kommunalskattelagen (1928:370) och lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt har skattskyldiga, som anskaffat döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten, rätt till särskilt investeringsavdrag enligt bestämmelserna i denna lag.

I fråga om handelsbolag beräknas avdraget för bolaget.

Med inventarier förstås vid tillämpning av denna lag tillgångar som vid inkomsttaxeringen behandlas enligt de bestämmelser som gäller för maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier. Som inventarier anses dock inte nyttigheter som avses i punkt 11 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen och inte heller tillgångar som avses i punkt 5 av anvisningarna till 29 § nämnda lag.

2 § Särskilt investeringsavdrag medges för inventarier som levereras under perioden den 1 november 1980—den 31 december 1981. Avdrag medges dock inte om leveransen grundar sig på ett skriftligt avtal som har träffats före den 1 november 1980.

I fråga om inventarier som den skattskyldige har tillverkat själv medges avdrag endast under förutsättning att tillverkningen påbörjats efter den 31 oktober 1980 och avslutats senast den 31 december 1981.

3 § Särskilt investeringsavdrag utgör 20 procent av anskaffningsvärdet.

Avdraget skall göras vid taxeringen för det beskattningsår under vilket inventarierna har levererats eller — i fråga om inventarier som den skattskyldige själv har tillverkat — färdigställts.

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före — i förekommande fall — avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunalskattelagen (1928:370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto samt schablonavdrag för egenavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får — i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget — inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

4 § Särskilt investeringsavdrag medges inte för följande inventarier, nämligen

- 1) inventarier med en beräknad varaktighetstid av högst tre år.
- 2) begagnade inventarier.

- 3) motordrivna fordon som avses i vägtrafikkungörelsen (1972: 603).
- 4) fartyg, luftfartyg, järnvägsagnar och andra transportmedel, containrar och liknande anordningar för befordran av gods.
- 5) föremål avsedda för utsmyckning av kontorslokaler.
- 6) inventarier för vilka anskaffningsvärdet under beskattningsåret inte har uppgått till sammanlagt minst 20 000 kronor.

För inventarier, som har förvärvats från någon med vilken förvärvaren är i väsentlig ekonomisk intressegemenskap, medges särskilt investeringsavdrag endast om inventarierna har tillverkats av säljaren och tillverkningen har påbörjats efter den 31 oktober 1980.

Särskilt investeringsavdrag beräknas inte för sådan del av anskaffningsvärdet av inventarier för vilken utgått statsbidrag som avses i åttonde stycket av anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen (1928: 370). Särskilt investeringsavdrag beräknas inte heller för sådan del av anskaffningsvärdet för vilken vinstfond enligt lagen (1980: 456) om insättning på tillfälligt vinstkonto eller investeringsfond enligt lagen (1979: 609) om allmän investeringsfond eller motsvarande äldre författning har tagits i anspråk.

5 § Särskilt investeringsavdrag medges endast om den skattskyldige framställer ett yrkande om detta hos taxeringsnämnden eller, efter besvär, hos länsrätten eller, om besvaren skall prövas av den mellankommunala skatterätten, hos denna. Yrkandet skall göras på en särskild blankett.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2 Förslag till

Lag om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Vid beräkningen av nettointäkt av jordbruksfastighet eller rörelse enligt kommunalskattelagen (1928: 370) och lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt har skattskyldiga, som haft utgifter för ny-, till- eller ombyggnad på en i verksamheten använd fastighet, rätt till särskilt investeringsavdrag enligt bestämmelserna i denna lag. Vad nu har sagts gäller också vid beräkningen av nettointäkt av annan fastighet om fastighetsägaren haft utgifter för ny-, till- eller ombyggnad på en fastighet som är avsedd att användas i en rörelse som bedrivs av annan än fastighetsägaren.

I fråga om handelsbolag beräknas avdraget för bolaget.

Med byggnad förstås vid tillämpningen av denna lag tillgång som vid inkomsttaxeringen behandlas enligt de regler som gäller för byggnader.

2 § Särskilt investeringsavdrag medges endast för byggnadsarbete som har igångsatts under perioden den 1 november 1980—den 30 september 1981.

Ett byggnadsarbete anses igångsatt när det har påbörjats på arbetsplatsen.

3 § Särskilt investeringsavdrag utgör 10 procent av den del av utgifterna för ny-, till- eller ombyggnad som hänför sig till perioden den 1 november

1980—den 31 mars 1982. Utgifter anses hänförliga till denna period om de avser arbete som har utförts på en byggnad och material som har fogats in i en byggnad under perioden.

Investeringsavdrag skall göras för det beskattningsår under vilket ett byggnadsarbete har utförts. Om byggnadsarbetet hänförs sig till flera beskattningsår och investeringsavdrag på grund av arbetet inte redan har gjorts, får dock hela investeringsavdraget göras vid taxeringen för det sista beskattningsår som kan komma i fråga.

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före — i förekommande fall — avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunalskattelagen (1928: 370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979: 610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979: 611) om upphovsmannakonto samt schablonavdrag för egenavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får — i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget — inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

4 § Särskilt investeringsavdrag medges inte för utgifter till den del de avser

- 1) lokaler avsedda för bostadsändamål,
- 2) bensinstationer, parkeringshus eller parkeringsanläggningar,
- 3) butiks-, kontors-, bank-, hotell- eller restauranglokaler,
- 4) samlingslokaler eller nöjeslokaler,
- 5) sporthallar eller andra idrottsanläggningar.

Avdrag medges endast om det belopp som skall ligga till grund för beräkningen av avdraget för ett och samma byggnadsarbete har uppgått till minst 20 000 kronor.

Särskilt investeringsavdrag beräknas inte för sådan del av utgifterna för ett byggnadsarbete för vilken utgått statsbidrag som avses i åttonde stycket av anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen (1928: 370). Särskilt investeringsavdrag beräknas inte heller för sådan del av utgifterna för vilken vinstfond enligt lagen (1980: 456) om insättning på tillfälligt vinstkonto eller investeringsfond enligt lagen (1979: 609) om allmän investeringsfond eller motsvarande äldre författning har tagits i anspråk.

5 § Särskilt investeringsavdrag medges endast om den skattskyldige framställer ett yrkande om detta hos taxeringsnämnden eller, efter besvär, hos länsrätten eller, om besvären skall prövas av den mellankommunala skatterätten, hos denna. Yrkandet skall göras på en särskild blankett.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

3 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1973: 421) om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att rubriken till förordningen (1973: 421) om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt och 1 § förordningen skall ha nedan angivna lydelse.

Lag om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna *förordning* äger tillämpning på skattskyldig, som driver industriell tillverkning och som under åren 1973–1980 har kostnader för forsknings- och utvecklingsarbete.

Denna *lag* äger tillämpning på skattskyldig, som driver industriell tillverkning och som under åren 1973–1981 har kostnader för forsknings- och utvecklingsarbete.

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Yttrande från annat utskott

Finansutskottet har yttrat sig i ärendet. Yttrandet fogas som bilaga till detta betänkande.

Motioner väckta med anledning av propositionen

1980/81: 128 av Stig Josefson m. fl. (c, m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar

1. att underskott som uppkommit genom investeringsavdrag får utnyttjas senast efter fem år efter det år då investeringen görs,
2. att beloppsspärren för investeringsavdrag bibehålls vid 10 000 kr.,
3. att investeringsavdrag även får utnyttjas för investeringar för vattenavledning och täckdikning.

1980/81: 129 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar avslå propositionen.

Utskottet

I propositionen föreslås bl. a. att näringslivets investeringar i inventarier och byggnader skall stimuleras med särskilda investeringsavdrag vid beskattningen. Förslaget överensstämmer med vissa undantag med vad som har gällt under vissa perioder tidigare år och innebär bl. a. att avdrag skall medges med 20% av anskaffningsvärdet för investeringar i inventarier under perioden 1 november 1980–31 december 1981. För byggnadsinvesteringar som har igångsatts den 1 november 1980–den 30 september 1981 och som har utförts under perioden 1 november 1980–31 mars 1982 medges avdrag med 10% av utgifterna.

De undantag för vissa inventarier och byggnadsarbeten m. m. och de regler i övrigt som nu föreslås överensstämmer på det hela taget med tidigare regler. En nyhet är att avdrag skall medges vid taxering till såväl kommunal som statlig inkomstskatt. En annan avvikelse är att något investeringsbidrag inte skall utgå för den som inte kan utnyttja avdragsrätten. Avsikten är att avdragsrätten i stället skall kunna utnyttjas under tre år. Utskottet återkommer senare till denna och vissa andra frågor i anslutning till de detaljer som tas upp i motion 128 av Stig Josefson m. fl. (c, m).

I motion 129 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas avslag på propositionen. Motionärerna anser att förslaget innebär alltför stora förmåner för företagen och aktieägarna. I den mån företagen behöver bidrag bör enligt motionärernas mening stöd utgå endast efter prövning i varje särskilt fall och inte genom generella avdrag vid beskattningen.

Som framhålls i proposition 1980/81: 20 och i den nu aktuella propositionen är det av vikt för landets ekonomi att näringslivets konkurrenskraft och produktionskapacitet förstärks. Detta kräver bl. a. att investeringsnivån kommer upp på en väsentligt högre nivå än f. n. Därtill kommer att särskilda åtgärder behövs för att begränsa verkningarna av den väntade konjunkturavmattningen under 1981. Det nu aktuella förslaget ingår som ett led i de olika åtgärder som planeras för att stimulera en önskvärd utveckling. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det nu liksom tidigare är angeläget att stimulera näringslivets investeringar. En väsentlig skillnad föreligger dock mellan förslaget i propositionen och vad som varit förhållandet då motsvarande lagstiftning tidigare gällt, nämligen att avdrag skall få göras även vid den kommunala inkomsttaxeringen. Vilka konsekvenser detta kommer att få för det kommunala skatteunderlaget på kort och på lång sikt har inte redovisats i propositionen. Exakta beräkningar blir också osäkra och beroende av företagens dispositioner. Kommunernas skattebortfall torde dock bli av den omfattningen att frågan bör tas upp i kommande överläggningar mellan regeringen och kommun- och landstingsförbunden.

Med det anförda avstyrker utskottet således motion 129 och tillstyrker i princip det i propositionen framlagda förslaget.

I motion 128 yrkas att ett underskott som uppkommit genom investeringsavdrag skall få utnyttjas senast fem år efter det år då investeringen görs. Motionärerna anför att nyetablerade rörelseidkare och jordbrukare ofta gör betydande nyinvesteringar under de första åren och att de i dagens läge kan få vänta 2–3 år innan vinst uppstår.

Departementschefen anför i propositionen att underskott som uppkommer genom investeringsavdrag skall kunna utnyttjas senast tre år efter det år då investeringen görs. Bakgrunden härtill är att avdraget utgör ett konjunkturpolitiskt instrument som är avsett att stimulera företagen att fullfölja eller tidigarelägga investeringar som annars skulle ha skjutits på framtiden. Så som lagtexten utformats får emellertid ett underskott som uppkommit på detta sätt utnyttjas senast vid den taxering som sker tredje året efter det taxeringsår då underskottet uppkommit. Detta innebär exempelvis att ett underskott som hänför sig till en investering under år 1980 får utnyttjas senast vid 1984 eller – om företaget har brutet räkenskapsår – senast vid 1985 års taxering. I den mån yrkande 1 i motionen inte därmed är tillgodosett avstyrker utskottet detsamma.

För att investeringsavdrag skall kunna medges har tidigare fordrats att investeringen uppgått till minst 10 000 kr. Departementschefen förordar att denna gräns av administrativa skäl nu bestäms till 20 000 kr.

I motion 128 föreslås att beloppsgränsen bibehålls vid 10 000 kr. Motionärerna anför att en höjning skulle drabba många värdefulla investeringar inom de små företagen.

Enligt utskottets uppfattning bör givetvis önskemål om angelägna förenklingar beaktas så långt som möjligt. Förslaget i propositionen att denna gång avstå från stimulanser i form av investeringsbidrag är t. ex. ett steg i denna riktning. De förenklingar som kan åstadkommas genom en höjning av beloppsgränsen framstår emellertid enligt utskottets uppfattning inte som så väsentliga att en höjning – mot de invändningar av olika slag som kan riktas häremot – bör genomföras. Utskottet tillstyrker således motion 128 i denna del (yrkande 2).

Vidare föreslås i motionen att investeringsavdrag med 20 % skall medges för investeringar i form av vattenavledning och täckdikning.

Som anføres i motionen är det angeläget att tillgodose behovet av investeringar i form av täckdikning och vattenavledning för att undvika sådana skördeskador som uppstått under senare år på grund av dålig dränering och bristfälligheter i huvudavloppen. Det bör framhållas att ökade investeringar av denna typ också bidrar till förbättra sysselsättningen. Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att investeringsavdrag med 20 % bör medges också för investeringar av denna typ. De anläggningar som bör komma i fråga utgör täckdiken och täckta avlopp i direkt anslutning till täckdiken, dvs. sådana anläggningar som avses i punkt 4 fjärde stycket av

anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen. De nu aktuella reglerna bör lämpligen anknytas till bestämmelserna i detta lagrum.

Med det anförda tillstyrker utskottet bifall till yrkandet 3 i motion 128.

Motionärerna begär slutligen att utskottet preciserar vilka "andra transportmedel, containrar och liknande anordningar för befordran av gods" som skall undantas från reglerna om investeringsavdrag (4 § första stycket 4).

Som framhålls i propositionen bör endast investeringar som är direkt ägnade att öka produktionskapaciteten i näringslivet omfattas av rätten till investeringsavdrag. Systemet bör också utformas så att det inte leder till snedvridningar av olika slag eller till ej avsedda skattelättnader. Mot denna bakgrund har redan tidigare år undantagits personbilar som inte används i yrkesmässig trafik. Sedan en starkt minskad efterfrågan uppkommit på begagnade fordon – begagnade inventarier omfattas inte av avdragsrätten – utvidgades detta undantag fr. o. m. 1978 även till andra motordrivna fordon som avses i vägtrafikkungörelsen (1972:603 – 2 §). Hit hänförs förutom bilar även traktorer, motorredskap och terrängfordon, och detta gäller även om fordonet endast skall utnyttjas inom ett inhägnat område – t. ex. ett fabriksområde eller inomhus – eller i terrängen.

Det nu aktuella förslaget innebär att undantaget för motordrivna fordon utvidgas till att avse hela transportsektorn. Förslaget omfattar inte endast motordrivna fordon av olika slag utan också fartyg, luftfartyg och andra transportmedel samt containrar och liknande anordningar för befordran av gods.

Med transportmedel avses enligt vad utskottet inhämtat i huvudsak släpfordon av olika slag. Utskottet är medvetet om att uttrycket transportmedel kan medföra vissa gränsdragningsproblem. Det kan därför vara lämpligt att anknyta till vägtrafikkungörelsens definition av begreppet släpfordon. Hit hänförs bl. a. släpvagnar och andra anordningar som har inrättats för koppling till bil, traktor eller motorredskap och som är avsedda för person- eller godsbefordran m. m. Undantaget för fordonet skall – liksom tidigare – gälla oavsett om fordonet registrerats eller inte.

Beträffande de undantag för fartyg, luftfartyg samt för containrar och liknande anordningar för befordran av gods som föreslås i propositionen har utskottet inte något att erinra. Utskottet föreslår dock att lagtexten förtydligas även i detta hänseende.

I detta sammanhang tar utskottet upp en annan fråga, nämligen undantaget för föremål som är avsedda för utsmyckning av kontorslokaler. Undantaget för föremål för utsmyckning bör enligt utskottets uppfattning gälla även om de anskaffas för annat än just kontorslokaler. Utskottet föreslår en generell regel av denna innebörd.

Nuvarande bestämmelser om särskilt forskningsavdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt är tidsbegränsade och gäller endast för kostnader

för forskning och utveckling under åren 1973–1980. I propositionen föreslås att reglerna förlängs ett år. Det i motion 129 framställda yrkandet om avslag på propositionen innefattar även detta förslag.

Som framgår av propositionen har frågan om forskningsavdraget varit föremål för utredning, och regeringen avser att i början av år 1981 ta ställning till det av utredningsmannen framlagda förslaget (Ds B 1980: 1) Stimulans av forskning och utveckling. Mot denna bakgrund finner utskottet att nuvarande avdragsregler bör förlängas ett år på sätt som föreslås i propositionen. Utskottet avstyrker således motion 129 även i denna del.

Utskottet hemställer

1. *beträffande införande av investeringsavdrag*
att riksdagen med avslag på motion 1980/81: 129 bifaller proposition 1980/81: 60 i denna del,
2. *beträffande tiden för utnyttjande av underskott*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 128 yrkande 1 och bifaller propositionen i denna del,
3. *beträffande beloppsgränsen*
att riksdagen med bifall till motion 1980/81: 128 yrkande 2 antar propositionen i denna del med den ändring som förordats i motionen.
4. *beträffande täckdikning m.m.*
att riksdagen bifaller motion 1980/81: 128 yrkande 3.
5. *beträffande undantag för vissa inventarier*
att riksdagen godkänner vad utskottet förordat i dessa frågor.
6. *beträffande lagtexterna*
att riksdagen till följd härav antar de vid propositionen fogade förslagen till
a) lag om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning med den ändringen att 4 § erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Utskottets förslag

4 §

Särskilt investeringsavdrag — — — — — begagnade inventarier.

3) motordrivna fordon som avses i vägtrafikkungörelsen (1972: 603),

3) *sådana* motordrivna fordon *och släpfordon* som avses i vägtrafikkungörelsen (1972: 603),

4) fartyg, luftfartyg, järnvägsvagnar och andra transportmedel, con-

4) fartyg, luftfartyg och järnvägsvagnar *samt* containrar och liknan-

Regeringens förslag

tainrar och liknande anordningar för befordran av gods.

5) föremål avsedda för utsmyckning av *kontorslokaler*.

6) inventarier för vilka anskaffningsvärdet under beskattningsåret inte har uppgått till sammanlagt minst 20 000 kronor.

För inventarier — — — — — oktober 1980.

Särskilt investeringsavdrag — — — — i anspråk.

- b) lag om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten med de ändringar att rubriken till lagen och 1–4 §§ erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Lag om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten

Utskottets förslag

Lag om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten *m. m.*

1 §

Vid beräkningen av nettointäkt av jordbruksfastighet eller rörelse enligt kommunalskattelagen (1928: 370) och lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt har skattskyldiga, som haft utgifter för ny-, till- eller ombyggnad på en i verksamheten använd fastighet, rätt till särskilt investeringsavdrag enligt bestämmelserna i denna lag. Vad nu har sagts gäller också vid beräkningen av nettointäkt av annan fastighet om fastighetsägaren haft utgifter för ny-, till- eller ombyggnad på en fastighet som är avsedd att användas i en rörelse som bedrivs av annan än fastighetsägaren.

Vid beräkningen av nettointäkt av jordbruksfastighet eller rörelse enligt kommunalskattelagen (1928: 370) och lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt har skattskyldiga, som haft utgifter för ny-, till- eller ombyggnad *eller för sådan täckdikning som avses i punkt 4 fjärde stycket av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen* på en i verksamheten använd fastighet, rätt till särskilt investeringsavdrag enligt bestämmelserna i denna lag. Vad nu har sagts gäller också vid beräkningen av nettointäkt av annan fastighet om fastighetsägaren haft utgifter för ny-, till- eller ombyggnad på en fastighet som är avsedd att användas i en rörelse som bedrivs av annan än fastighetsägaren.

I fråga — — — — — för bolaget.

Med byggnad — — — — — för byggnader.

2 §

Särskilt investeringsavdrag medges endast för *byggnadsarbete* som har igångsatts under perioden den 1 november 1980—den 30 september 1981.

Ett *byggnadsarbete* anses igångsatt när det har påbörjats på arbetsplatsen.

Särskilt investeringsavdrag medges endast för *arbete* som har igångsatts under perioden den 1 november 1980—den 30 september 1981.

Ett *arbete* anses igångsatt när det har påbörjats på arbetsplatsen.

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

3 §

Särskilt investeringsavdrag utgör 10 procent av den del av utgifterna för ny-, till- eller ombyggnad som hänför sig till perioden den 1 november 1980—den 31 mars 1982. Utgifter anses hänförliga till denna period om de avser *arbete som har utförts på en byggnad och material som har fogats in i en byggnad under perioden*.

Investeringsavdrag skall göras för det beskattningsår under vilket ett *byggnadsarbete* har utförts. Om *byggnadsarbetet* hänför sig till flera beskattningsår och investeringsavdrag på grund av arbetet inte redan har gjorts, får dock hela investeringsavdraget göras vid taxeringen för det sista beskattningsår som kan komma i fråga.

Särskilt investeringsavdrag — — — första meningen.

4 §

Särskilt investeringsavdrag — — — andra idrottsanläggningar.

Avdrag medges endast om det belopp som skall ligga till grund för beräkningen av avdraget för ett och samma *byggnadsarbete* har uppgått till minst 20 000 kronor.

Särskilt investeringsavdrag beräknas inte för sådan del av utgifterna för ett *byggnadsarbete* för vilken utgått statsbidrag som avses i åttonde stycket av anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen (1928: 370). Särskilt investeringsavdrag beräknas inte heller för sådan del av utgifterna för vilken vinstfond enligt lagen (1980: 456) om insättning på tillfälligt vinstkonto eller investeringsfond enligt lagen (1979: 609) om allmän investeringsfond eller motsvarande äldre författning har tagits i anspråk.

Särskilt investeringsavdrag utgör 10 procent av den del av utgifterna för ny-, till- eller ombyggnad och 20 procent av den del av utgifterna för *täckdikning* som hänför sig till perioden den 1 november 1980—den 31 mars 1982. Utgifter anses hänförliga till denna period om de avser material som har fogats in i en byggnad eller annat arbete som har utförts under perioden.

Investeringsavdrag skall göras för det beskattningsår under vilket ett *arbete* har utförts. Om *arbetet* hänför sig till flera beskattningsår och investeringsavdrag på grund av arbetet inte redan har gjorts, får dock hela investeringsavdraget göras vid taxeringen för det sista beskattningsår som kan komma i fråga.

Avdrag medges endast om det belopp som skall ligga till grund för beräkningen av avdraget för ett och samma *arbete* har uppgått till minst 10 000 kronor.

Särskilt investeringsavdrag beräknas inte för sådan del av utgifterna för vilken utgått statsbidrag som avses i åttonde stycket av anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen (1928: 370). Särskilt investeringsavdrag beräknas inte heller för sådan del av utgifterna för vilken vinstfond enligt lagen (1980: 456) om insättning på tillfälligt vinstkonto eller investeringsfond enligt lagen (1979: 609) om allmän investeringsfond eller motsvarande äldre författning har tagits i anspråk.

c) lag om ändring i förordningen (1973:421) om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt.

Utskottet hemställer att ärendet behandlas efter en bordläggning.

Stockholm den 2 december 1980

På skatteutskottets vägnar

ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wörnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Valter Kristenson (s), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg i Hofors (s), Tage Sundkvist (c), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s)*, Wilhelm Gustafsson (fp), Bo Södersten (s), Maj-Lis Lööv (s), Anita Johansson (s), Olle Grahn (fp) och Ewy Möller (m).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Finansutskottets yttrande

1980/81: 5 y

över proposition 1980/81: 60 i vad avser särskilt investeringsavdrag

Till skatteutskottet

Beträffande det i proposition 1980/81: 60 framlagda förslaget om särskilt investeringsavdrag vill utskottet anföra följande.

I det av riksdagen godkända betänkandet FiU 1980/81: 10 betonas vikten av att den ekonomiska politiken inriktas på att skapa en bättre samhälls-ekonomisk balans. Utvecklingen under 1970-talet har karaktäriserats av en hög tillväxt av både privat och offentlig konsumtion. Enligt vad utskottet anför i det nämnda betänkandet har denna konsumtionstillväxt kunnat hållas uppe endast till priset av dels otillräckliga investeringar, dels en omfattande utlandsupplåning. Detta har ställt den svenska ekonomin inför mycket stora problem. Det har uppstått stora underskott i statsbudget och bytesbalans. Finansieringen av dessa underskott skapar stora problem på kredit- och kapitalmarknaderna, bl. a. genom att räntenivån drivs upp. Det hämmar produktiva investeringar i byggnader och maskiner.

De senaste årens utveckling måste brytas för att skapa en bättre samhälls-ekonomisk balans. Det bör enligt utskottet ske bl. a. genom att ökningstakten i de offentliga utgifterna minskas. Därigenom dämpas konsumtionens tillväxt och bytesbalansunderskottet kan minskas. Det är samtidigt angeläget att strukturella förändringar genomförs i privat och offentlig sektor så att ekonomin kan fungera bättre. Vi måste få igång en expansion i industrisektorn. Detta kräver enligt utskottet att industriinvesteringarna ökar åren framöver. En förutsättning härför är att industrins lönsamhet förbättras.

Mot bakgrund av det anförda vill utskottet starkt understryka vikten av att åtgärder vidtas för att stimulera industrins investeringar. Det kan ske på flera sätt. Ett viktigt inslag i denna politik är att skapa förutsättningar för att nytt riskvilligt kapital ställs till näringslivets förfogande. F. n. är flera förslag med den inriktningen föremål för behandling i riksdagen. Det gäller t. ex. förslaget om lindring av dubbelbeskattningen av utdelade vinster och förslaget om stimulanser för anställda att spara i aktier i det egna företaget. De nu redovisade åtgärderna är till sin karaktär långsiktiga.

Det finns i nuvarande konjunkturförhållanden dessutom anledning att vidta åtgärder med mer omedelbara effekter. Regeringen har förordnat om fortsatt frisläpp av investeringsfonderna under 1981 och att medel insatta på vinstkonton under 1980 får utnyttjas 1981. I proposition 60 har regeringen

Bilaga

föreslagit att ett särskilt investeringsavdrag skall medges för investeringar i maskiner, inventarier och byggnader.

Vid tidigare tillfällen då investeringsavdrag medgivits har detta gällt endast vid den statliga taxeringen. Enligt det nu föreliggande förslaget skall avdrag medges både vid den statliga och den kommunala taxeringen. Därigenom blir stimulanseffekten betydligt större än den eljest skulle bli. Utskottet anser det önskvärt att stimulanseffekten förstärks på detta sätt.

För kommunernas del innebär förslaget att beskattningsunderlaget minskar. Enligt riksrevisionsverkets aktiebolagsenkät våren 1980 uppgick investeringsavdragen för verksamhetsåret 1979 till närmare 2 400 milj. kr. Eftersom avdraget för maskininvesteringar då uppgick till 25 % skulle avdraget vid 20 % reduktion och vid oförändrat avdrag för byggnadsinvesteringar om 10 % ha uppgått till drygt 1 900 milj. kr. Det skulle motsvara ett skattebortfall för kommunerna med 560 milj. kr. för helt år räknat vid en medelutdebitering om 29:55 kr. per skattekrona.

Det nu framlagda förslaget om investeringsavdrag har en annan utformning än förra gången. Att exakt förutse effekterna för kommunerna är svårt även till följd av gällande avräkningsregler för kommunalskattemedlen och systemet för kommunal skatteutjämning. Under alla omständigheter blir det fråga om ett avsevärt skattebortfall för kommunerna. Detta kompenseras dock av de positiva effekter som en ökad investeringsaktivitet får för de enskilda kommunerna. Det är enligt utskottets mening mot denna bakgrund rimligt att även kommunerna svarar för en del av de kostnader som investeringsstimulansen medför. Utskottet förutsätter att de kommunalekonomiska effekterna behandlas vid kommande överläggningar mellan regeringen och kommunförbunden.

Det särskilda investeringsavdraget kompletterades 1975–1979 med investeringsbidrag för företag som inte kunde utnyttja avdraget på grund av att underskott uppkom i förvärvskällan. För budgetåret 1980/81 har i statsbudgeten ett belopp om 230 milj. kr. anvisats för investeringsbidrag. I den nu aktuella propositionen föreslås inget investeringsbidrag. I de fall avdragsrätten inte kan utnyttjas föreslås att den i viss omfattning bör kunna förskjutas till senare års taxering, dock senast till tre år efter det år då investeringen görs. För företag som vid investeringstillfället inte med säkerhet vet om verksamheten under året kommer att uppvisa ett överskott, kommer det att innebära en viss osäkerhet om och när avdraget kan utnyttjas. Skattelindringen som uppstår sprids över en treårsperiod. Därmed minskar avdragets betydelse som konjunkturpolitiskt medel. Avdraget får i stället karaktär av ett allmänt investeringsstöd. Detta torde i och för sig inte strida mot avdragets syfte. Som utskottet påpekat är det angeläget att långsiktigt öka industriinvesteringarna.

Beträffande avgränsningen av de investeringar som berättigar till särskilt investeringsavdrag vill utskottet framhålla att dessa investeringar bör vara

Bilaga

av den karaktären att de främjar en utbyggnad av den långsiktiga produktionskapaciteten i näringslivet. Det synes därför rimligt att, som föreslås i propositionen, utesluta vissa utsmyckningsföremål, inventarier med varaktighetstid mindre än tre år etc.

Med det anförda vill utskottet från sina utgångspunkter tillstyrka förslaget om särskilt investeringsavdrag.

Stockholm den 4 december 1980

På finansutskottets vägnar
ERIC ENLUND

Närvarande: Eric Enlund (fp), Lars Tobisson (m), Torsten Gustafsson (c), Arne Gadd (s), Bo Siegbahn (m), Per-Axel Nilsson (s), Rolf Rämgård (c), Anita Gradin (s), Roland Sundgren (s), Christina Rogestam (c), Christer Nilsson (s), Olle Wästberg i Stockholm (fp), Mona S:t Cyr (m), Torsten Karlsson (s) och Karin Flodström (s).

Avvikande mening

Arne Gadd, Per-Axel Nilsson, Anita Gradin, Roland Sundgren, Christer Nilsson, Torsten Karlsson och Karin Flodström (alla s) anför:

Från socialdemokratisk sida markerades redan i det program för en offensiv ekonomisk politik som lades fram vid det urtima riksmötet i augusti månad (motion 1980 U:3) att det krävdes en rad åtgärder av framtidsytande och långsiktig karaktär för att lösa de problem som orsakar det stora underskottet i bytesbalansen. I första hand gällde det åtgärder som påverkar den svenska industrins struktur, konkurrenskraft och produktionskapacitet. Utifrån denna grundsyn på hur politiken bör bedrivas har vi socialdemokrater motsatt oss de regeringsförslag som riskerar att i nuvarande konjunkturfas leda till en kraftig försvagning av efterfrågan i landet och vi har lagt fram alternativa förslag som syftar till en effektiv stabiliseringspolitik med sänkt inflationstakt och ökade investeringar.

I enlighet med vad vi förordat i fråga om den ekonomiska politikens inriktning framöver har vi godtagit investeringsstimulanser av den art regeringen under hösten själv beslutat om inom ramen för sina bemyndiganden eller som regeringen i proposition 60 föreslagit riksdagen att bifalla, nämligen en ny period för särskilt investeringsavdrag och förlängd tid för särskilt forskningsavdrag.

Som i en rad tidigare fall måste vi emellertid konstatera att det underlag som regeringen i propositionen lagt fram för riksdagen inte fyller rimliga krav på öppen redovisning av förslagets innebörd och konsekvenser. I

Bilaga

propositionen saknas sålunda varje analys av de effekter för det kommunala skatteunderlaget som uppkommer genom att det särskilda investeringsavdraget utsträcks till att gälla även vid taxering till kommunal beskattning. Inte heller effekterna för skatteunderlaget vid taxeringen till statlig inkomstskatt har redovisats.

Som nu redovisas i utskottets yttrande får de nya reglerna för investeringsavdrag emellertid mycket betydande konsekvenser för kommunernas ekonomi. De kassamässiga effekterna varje enskilt år på utbetalningar från staten av kommunalskattemedel kan bli mycket betydande, i storleksordningen 1–2 miljarder kronor år 1983. Den kommunala skatten är avdragsgill för företagen vid den statliga taxeringen året efter. Den statliga skatten året efter det att investeringsavdraget utnyttjas blir därmed högre än om avdrag inte skulle ha medgetts vid den kommunala taxeringen. Räknat på investeringarna 1979 skulle ett avdrag på 20% för maskininvesteringar ha medfört en minskning av företagens statliga skatt med ca 500 milj. kr. sedan hänsyn tagits till att kommunalskatteavdraget blir lägre.

För enskilda kommuner måste de nya avdragsreglerna innebära konsekvenser för utdebiteringen framöver. Vi finner det mycket anmärkningsvärt att regeringen och riksdagsmajoriteten ägnar stor kraft åt att kritisera kommunernas ekonomiska planering och kommunala skattehöjningar men samtidigt helt nonchalerar att redovisa och med kommunerna diskutera effekterna av regeringsförslag som i betydande grad påverkar kommunernas ekonomi.

Enligt vår mening är det nödvändigt att regeringen snarast inbjuder till överläggningar med kommunerna om konsekvenserna för kommunernas ekonomi av nu föreliggande förslag och av vissa andra regeringsförslag som behandlas av riksdagen i höst. Vi vill bl. a. hänvisa till vad finansutskottet anfört i yttrande till socialförsäkringsutskottet rörande konsekvenserna för kommunernas ekonomi av ändrad beräkning av prisindex vid fastställande av basbelopp (FiU 1980/81: 2 y).